

مرکز مطالعات راهبردی
فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

مبانی کلامی و اعتقادی امنیت و نظم در اسلام

مرکز مطالعات راهبردی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

نشان سند و کتابخانه مجلس شورای اسلامی

ملک‌مکان، حمید، ۱۳۵۱ -	پیش‌شناسه
مبانی کلامی و اعتقادی امنیت و نظم در اسلام/ نویسنده حمید ملک‌مکان؛ تهیه‌کننده مرکز مطالعات راهبردی فراجا - گروه مکتب و نظریه‌های انتظامی- امنیتی؛ ناظر علمی علی ثابت؛ ویراستار طاهره زارع‌زوردهی.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مرکز مطالعات راهبردی، ۱۴۰۱.	پیش‌شناسات نشر
۲۲۷ ص.	پیش‌شناسات ظاهری
۹۰۰۰۰۰ ریال 5-3-978-622-98917	شابک
فیفا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه: ص. ۳۱۹ - ۳۲۷.	یادداشت
امنیت ملی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام	موضوع
Islam -- Religious aspects -- National security	
نظم و ترتیب -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام	
Islam -- Religious aspects -- *Orderliness	
امامت	
Imamate	
ولایت فقیه	
Wilayat al-faqih	
ثابت علی	پیش‌نامه افزوده
نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. مرکز مطالعات راهبردی. گروه مکتب، اندیشه و نظریه‌های امنیتی انتظامی	پیش‌نامه افزوده
نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. مرکز مطالعات راهبردی	پیش‌نامه افزوده
BP۲۳۱	زده بندی کنگره
۲۹۷/۴۸۳۲	زده بندی دیویی
۸۹۰۵۱۳۴	شماره کتابشناسی ملی
فیفا	اطلاعات رکورد کتابشناسی

نام کتاب: مبانی کلامی و اعتقادی امنیت و نظم در اسلام
تهیه کننده: مرکز مطالعات راهبردی فراجا- گروه مکتب و نظریه‌های انتظامی - امنیتی
ناشر: مرکز مطالعات راهبردی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
نویسنده: حمید ملک‌مکان (استادیار دانشگاه تهران)
ناظر علمی: علی ثابت
ویراستار: طاهره زارع‌زوردهی
صفحه آرای و جلد: منصور عادل‌پور
ناظر چاپ: علیرضا نصیری رضی
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۹۱۷-۳-۵
قیمت: ۱۵۸۰۰۰۰ ریال
نویت چاپ: اول
شمارگان: ۵۰۰
سال انتشار: ۱۴۰۱
نشانی: تهران، خیابان عطار، ستاد فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مرکز مطالعات راهبردی

پیشگفتار

مقوله نظم و امنیت از مقولات دیرپا در اندیشه ورزی انسان است. نظم که در ادبیات فلسفی «قرار گرفتن هر چیز در جایگاه خود» تعریف شده است. به طور ضمنی بر دو عنصر «زمان» و «مکان» و «استقرار»، «ترتیب» و «توالی» دلالت دارد. در زبان فارسی نظم به معنی «آراستن»، «ترتیب دادن»، «انتظام»، «سامان»، «قاعده»، «کلام موزون»، است. از این واژه مصدر مرکب «نظم دادن»، مشتق شده است. نظم دهی و انتظام به معنی «در رشته کشیدن چیزی»، «مرتب کردن، آراسته کردن»، از دیگر مشتقات آن است. در سنت اندیشه ورزی اسلامی بویژه حوزه کلامی آن، نظم، جایگاه و منزلت ویژه ای داشته است. برهان نظم یکی از ابزارهای نظری اثبات وجود خداوند است. براساس مفروضات این برهان، جهان طبیعت که برای همگان قابل ادراک است، دارای نظم است و هر جا نظم است، وجود ناظمی هم ضروری است. این برهان از این نظم برای اثبات وجود ناظم کل یا وجود حضرت باری تعالی استفاده می کند. در نگرش راهبردی نیز هم در سامان زندگی فردی و اجتماعی و هم در سامان زندگی و حیات سیاسی مساله نظم حائز اهمیت است. مفهوم امنیت نیز همانند مفهوم نظم با اینکه همواره مورد کاربرد است، لکن در عمل ادراک از معنا و ارجاع به مصداق و یا مصادیق آن غیر اجماعی و از یک فرد به فرد دیگر و از یک صاحب نظر به صاحب نظر دیگر و از یک مکتب به مکتب دیگر تفاوت وجود دارد. تفاوت ها گاه بسیار عمیق و ریشه های هستی شناختی، انسان شناختی و معرفت شناختی دارد. با این حال تنوع در کار برد واژه امنیت باعث شده که حتی در منابع دائرة المعارفی این حوزه به جای اتکا به یک تعریف خاص به الگویی برای رسیدن به تعریف که منطبق با شرایط و کاربردهای امنیت باشد اشاره شده است. عناصر این الگو مجموعه ای از پرسش هایی است که پاسخ به آن ها هادی به معنای امنیت و موضوعات مرتبط با آن است. برای شناسایی یک مفهوم اعتباری و بدست آوردن درک صحیحی از آن و در نتیجه تطبیق آنچه بدست آمده بر واقعیت و مصادیق موضوع آن، پی بردن به مبانی و مبادی تصویری و تصدیقی آن مفهوم لازم می نماید، تا بتوان از شناخت بدست آمده تعاریف و یا ضابطه ای برای کشف مصادیق آن ارائه کرد. نظم حقیقتی از حقایق جهان است و هر حقیقتی بر مبنایی

استوار است. نظم و امنیت نیز فلسفه و مبانی خود را دارد. در کتاب حاضر سعی بر آن است به مبانی کلامی امنیت و نظم در اسلام پرداخته شود. بخش اول این پژوهش به بررسی کلیات نظری و مفهومی اختصاص دارد. بخش دوم به مبانی خداشناسی نظم و امنیت و بخش سوم به مبانی راهنماشناسی حوزه نظم و امنیت پرداخته است. بخش چهارم به انسان شناسی و نظم و امنیت اختصاص معطوف است و سرانجام جمع بندی مباحث ارائه شده است. مطالعات مربوط به امنیت و انتظام ملی در ادبیات سیاسی و اجتماعی و حتی دانش فلسفی در ایران متقارن نیست. قسمت عمده حجم مطالب انتشار یافته در این حوزه مرتبط با امنیت است و موضوع نظم و مشتقات آن همانند نظم اجتماعی و سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و ... کمتر مورد بررسی واقع شده است. با این همه، تلاش‌ها در ابعاد مفهومی و نظری نیز صورت می‌گیرد و نشانه‌های امیدوار کننده‌ای از تحول و ارتقای کیفی مطالعات امنیتی و انتظامی در حال پدیدار شدن است. تحولی که نتایجی قابل توجه به همراه خواهد داشت. حاصل این که وضیعت مطالعات امنیتی و نظم و انتظام اجتماعی با وجود آشفتگی‌ها و بی‌سامانی‌هایی که از نظر روش و الگوهای نظری و حتی پژوهش‌های موردی دارد، به حدی از توانمندی رسیده است که بتوان با اتکای به آن برای پژوهش‌های بنیادی در جهت تبیین و ارائه نظریات بومی و صورت‌بندی تجربیات عملی این حوزه در قالب «مکتب انتظامی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران» اقدام کرد. این پژوهش تلاشی در جهت احصاء و صورت‌برداری از دستاوردهای نظری این حوزه در جهت زمینه سازی و تمهید تبیین مکتب انتظامی و امنیتی جمهوری اسلامی، با اتکای به این دستاوردها است. در پایان بدینوسیله از همکاری و تلاش‌های خالصانه جناب آقای دکتر حمید ملک مکان نویسنده محترم کتاب و دکتر علی ثابت مدیر محترم گروه مکتب و نظریه های امنیتی انتظامی مرکز راهبردی فراجا کمال قدردانی و تشکر می‌شود.

مرکز مطالعات راهبردی

فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

پیشگفتار.....	۵
بخش اول: مفاهیم و کلیات.....	۱۱
بخش دوم: مبانی خداشناسی نظم و امنیت.....	۲۷
۱- برهان نظم و وجود خدا.....	۲۹
۱-۱. صفات الهی و نظم.....	۳۰
۱-۱-۱. حکمت الهی و نظم.....	۳۰
۱-۱-۲. عدالت الهی و نظم.....	۳۵
۱-۱-۳. قضا و قدر الهی و نظم.....	۴۶
۲- امنیت و خدا.....	۴۹
بخش سوم: مبانی راهنماشناسی نظم و امنیت.....	۵۹
۱- نظم و امنیت و پیامبری.....	۶۱
۱-۱. دلایل عقلی لزوم پیامبری.....	۶۳
۱-۱-۱. برهان هدایت عمومی.....	۶۳
۱-۱-۲. مدنیت بالطبع انسان.....	۶۴
۱-۱-۳. قاعده لطف.....	۷۲
۱-۲. دلایل نقلی لزوم پیامبری.....	۷۲
۱-۲-۱. آیات قرآن.....	۷۲
۱-۲-۲. روایات.....	۷۳
۲- نظم و امنیت و امامت.....	۸۷
۲-۱. نیاز به وجود امام.....	۸۷
۲-۲. دلایل ضرورت عقلی امامت.....	۸۸
۲-۲-۱. خیر محض یا خیر غالبی امامت.....	۸۸
۲-۲-۲. حفظ نظام جامعه و برقراری عدالت.....	۸۹
۲-۲-۳. برهان لطف.....	۹۰
۲-۲-۴. همانندی دلایل وجوب امامت با نبوت.....	۹۴
۲-۳. ضرورت نقلی امامت.....	۹۵
۲-۳-۱. آیات قرآن.....	۹۵

۹۹	۲-۳-۲. روایات
۱۰۸	۲-۴. سیمای جامعه انسانی در عصر ظهور
۱۱۵	۲-۵. مقاصد امامت از نگاه اندیشمندان شیعه
۱۱۶	۲-۶. مقاصد امامت از نگاه اندیشمندان غیر شیعه
۱۲۰	۳- امنیت و ولایت فقیه
۱۲۱	۳-۱. براهین عقلی ضرورت ولایت فقیه
۱۲۱	۳-۱-۱. ضرورت وجود قانون و اجرای صحیح آن در سعادت فردی و اجتماعی آدمیان
۱۲۴	۳-۱-۲. ضرورت تأمین مصالح حداکثری برای جامعه انسانی
۱۲۸	۳-۱-۳. ربوبیت الهی در همه شئون فردی و اجتماعی آدمیان
۱۳۰	۳-۱-۴. جاودانگی و ابدیت اسلام و همه قوانین فردی و اجتماعی آن
۱۳۳	۳-۱-۵. درهم آمیختگی دینت و سیاست در اسلام
۱۳۷	۳-۱-۶. قاعده لطف و وجوب آن بر خداوند
۱۳۸	۳-۲. براهین نقلی ضرورت ولایت فقیه
۱۳۸	۳-۲-۱. آیات قرآن
۱۴۸	۳-۲-۲. احادیث و روایات
۱۶۱	بخش چهارم: انسان شناسی و نظم و امنیت
۱۶۵	۱. مبانی انسانی امنیت و نظم
۱۶۵	۱-۱. امنیت و نظم و فطرت انسان
۱۶۶	۱-۲. امنیت و نظم و اختیار و آزادی اراده انسان
۱۷۷	۱-۳. امنیت و نظم و کرامت انسان
۱۸۱	۲. اسباب و آثار امنیت و نظم
۱۸۱	۲-۱. امنیت و ایمان
۱۸۱	۲-۱-۱. معنای ایمان
۱۸۳	۲-۱-۲. ایمان و معرفت
۱۸۸	۲-۱-۳. ایمان به خدا
۱۹۳	۲-۱-۴. ایمان به توحید
۱۹۷	۲-۱-۴-۱. ره آوردهای موحد بودن
۲۰۵	۲-۱-۴-۲. پیامدهای شرک
۲۱۴	۲-۱-۵. ایمان، استقامت و پایداری

۲۲۰	۲-۱-۶. ایمان و عمل صالح
۲۲۱	۲-۱-۷. ایمان و تقوا
۲۲۷	۲-۲. امنیت و عدالت
۲۱۹	۲-۲-۱. تعریف عدالت
۲۳۰	۲-۲-۲. اقسام عدالت
۲۳۳	۲-۲-۳. برآیند دیدگاه در باب امنیت و عدالت
۲۳۴	۲-۲-۴. بی عدالتی حرکت برخلاف نظام هستی
۲۳۵	۲-۳. امنیت و اتفاق در راه خدا
۲۳۶	۲-۴. امنیت، خشیت و خوف از خدا
۲۳۶	۲-۴-۱. خشیت از خدا
۲۳۹	۲-۴-۲. ترسیدن از غیر خدا
۲۴۲	۲-۵. امنیت و ذکر خدا
۲۴۲	۲-۵-۱. یاد خدا و آرامش
۲۴۳	۲-۵-۲. نیایش و یاد خدا در شب
۲۴۴	۲-۶. امنیت و رضای الهی
۲۴۴	۲-۶-۱. سیدالشهدا علیه السلام مجرای رضای خدا
۲۴۵	۲-۶-۲. امام رضا علیه السلام واسطه اعطای مقام رضا
۲۴۶	۲-۶-۳. آثار جلب رضایت الهی
۲۴۸	۲-۷. امنیت، وفای به عهد و پیمان، امانت و امانتداری
۲۵۴	۲-۷-۱. اهمیت امانتداری در آیات قرآن
۲۵۶	۲-۷-۲. امانتداران
۲۵۹	۲-۷-۳. موارد امانت های خدا
۲۶۰	۲-۸. امنیت و باور به معاد
۲۶۲	۲-۸-۱. لذت های معنوی و روحانی
۲۷۰	۲-۹. نظم و تقوا
۲۷۳	۲-۹-۱. ارتباط تقوا و نظم (فردی و عمومی)
۲۷۴	۲-۹-۲. ارتباط تقوا و نظم در پیوند تکوینی اخلاق و حقوق
۲۷۶	۲-۱۰. رفاه و آسایش نتیجه امنیت و نظم
۲۷۶	۲-۱۰-۱. منشأ رفاه
۲۷۶	۲-۱۰-۲. ارزشمندی رفاه